

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- Zlínský kraj s rozlohou 3 963 km² zaujímá 5,0 % Česka a je čtvrtým nejmenším krajem. Ke konci roku 2023 v něm žilo 580 744 obyvatel, nejvíce z nich (74 255) v krajském sídle Zlíně, nejméně (40) v obci Hostějov na Uherskohradištsku. Hustota zalidnění v kraji činila 146,5 obyvatel/km² a byla mezikrajsky pátou nejvyšší.
- Celkové přírůstky a úbytky obyvatel ovlivnily za poslední roky pandemie koronaviru a válka na Ukrajině. Především mezi roky 2021 a 2022 se pohyb obyvatel výrazně změnil. V roce 2021 nastal celkový úbytek 1 286 osob, o rok později byl registrován přírůstek 8 099 osob. V roce 2023 činil celkový přírůstek 213 osob, a to díky kladnému migračnímu saldu.
- Hrubá míra porodnosti 8,4 ‰ byla v roce 2023 dlouhodobě nejnižší s výraznějším poklesem v posledních dvou letech. Mimo manželství se narodilo 41,7 % dětí a mezikrajsky se jednalo o druhý nejnižší podíl.
- Mezi trendy posledních let patřilo odkládání mateřství. Nejvíce dětí se v roce 2023 narodilo ženám ve věku 30 let, zatímco v roce 2003 byl nejčtenější věk rodiček 26 a 28 let. Posun nastal rovněž v ukazateli průměrného věku rodiček, který narostl za posledních deset let z 30,9 let na 31,2 let.
- Hrubá míra úmrtnosti dosahovala 10,8 ‰ a díky ústupu pandemie koronaviru se její úroveň od roku 2021 snižovala. Republikově nadprůměrnou a mezikrajsky nejvyšší se stala novorozenecká úmrtnost ve Zlínském kraji s hodnotou 2,1 ‰. Kojenecká úmrtnost činila 2,9 ‰ a v mezikrajském porovnání byla druhou nejvyšší.
- Naděje dožití u žen činila 83,0 let a byla mezikrajsky třetí nejvyšší. Naděje dožití u mužů dosahovala 76,5 let. Rozdíl mezi pohlavími 6,4 let se stal mezikrajsky druhým nejvyšším.
- Hrubá míra sňatečnosti činila 4,2 ‰ a společně s kraji Pardubickým a Vysočinou vykazovala nejnižší úroveň. Hrubá míra rozvodovosti hodnotou 1,6 ‰ ve Zlínském kraji byla společně s Vysočinou nejmenší mezi regiony Česka. Zároveň v dlouhodobém vývoji ukazatele v kraji klesla její úroveň na minimum.
- Stárnutí populace kraje bylo patrné z průměrného věku, který dosáhl v roce 2023 maxima 43,9 let a stal se mezikrajsky nejvyšším. Index stáří Zlínského kraje činil 145,3 a po Královéhradeckém kraji byl druhým nejvyšším.
- Na území kraje žilo k 31. 12. 2023 celkem 25 233 cizinců s podílem na obyvatelstvu 4,3 % a společně s Olomouckým krajem se zařadil na poslední místo. Nejvíce žili ve Zlínském kraji občané z Ukrajiny a Slovenska.

Sociální vývoj

- Pracovní sílu tvořilo 280,6 tis. osob, přičemž zaměstnaných bylo 274,2 tis. (97,7 %) a nezaměstnaných 6,4 tis. (2,3 %). Meziročně se objem pracovní síly zvýšil o 7,7 tis.
- Míra ekonomické aktivity podle výsledků VŠPS činila 58,6 % (u mužů se jednalo o 68,3 %, u žen o 49,5 %) a meziročně se zvýšila o 1,1 p. b., což bylo o 0,6 p. b. více než činil celorepublikový růst. I přesto míra ekonomické aktivity ve Zlínském kraji byla oproti republikovému průměru v roce 2023 o 1,4 p. b. nižší.
- Z hlediska vzdělanosti mělo nejvíce zaměstnaných osob v kraji střední vzdělání s maturitou (39,1 %). Následovali středoškoláci bez maturity (36,8 %), pětina (20,8 %) byla s vysokoškolským vzděláním a 3,3 % se základním vzděláním či bez vzdělání.
- Na úřadech práce k 31. 12. 2023 bylo evidováno 11,5 tis. uchazečů o zaměstnání, z toho 91,4 % dosažitelných ve věku 15–64 let. Více než polovinu uchazečů tvořili muži (50,5 %), žen bylo nepatrně

méně (49,5 %). Z hlediska věkové struktury převládaly osoby ve věkové skupině 55 až 59 let (15,2 %) a z hlediska vzdělanostní struktury osoby se středním odborným vzděláním s výučním listem (38,1 %).

- Podíl nezaměstnaných osob ke konci roku 2023 činil 2,88 % a jednalo se o druhou nejnižší hodnotu napříč všemi kraji Česka. Úřady práce na území Zlínského kraje nabízely 8 549 volných pracovních míst, z toho 749 pro osoby se zdravotním postižením a 2 486 pro absolventy a mladistvé. Na jedno volné pracovní místo připadalo 1,34 uchazečů.
- Čistý disponibilní důchod domácností ve Zlínském kraji dosáhl v roce 2022 hodnoty 175,9 mld. Kč (v běžných cenách), což v přepočtu na jednoho obyvatele kraje představovalo 302,9 tis. Kč.
- Podle výsledků šetření životních podmínek domácností vzrostl v kraji průměrný roční čistý peněžní příjem domácností meziročně o 9,4 % na 238,5 tis. Kč na osobu. Nejvyšší podíl domácností (34,3 %) pobíral v průměru čistý měsíční příjem na osobu v částce 15 001–20 000 Kč a 44 % domácností vycházelo se svými příjmy s nějakými obtížemi.
- Průměrná hrubá měsíční mzda zjišťovaná pracovištní metodou a přepočtená na plně zaměstnané činila v roce 2023 celkem 38 504 Kč a proti předchozímu roku vzrostla o 7,7 %. Ve srovnání s republikovým průměrem (43 120 Kč) ale zaostávala, a ve srovnání s ostatními kraji byla třetí nejnižší.
- Úplné náklady práce v roce 2022 dosáhly ve Zlínském kraji hodnoty 593 902 Kč, resp. 49 492 Kč měsíčně. Tyto náklady na pracovní sílu byly mezi kraji čtvrtými nejvyššími.
- Ve školním roce 2023/2024 navštěvovalo 20 tisíc dětí 319 mateřských škol na území kraje, 51,9 tisíc žáků 264 základních škol, 26,9 tisíc studentů 73 středních škol, 965 studentů 10 vyšších odborných škol a 7,8 tisíc studujících se státním občanstvím ČR 1 vysokou školu.
- Ke konci roku 2022 působilo na území kraje 2 464 lékařů (přepočteno na plně zaměstnané), z toho 404 zubních. V přepočtu na populaci tak na jednoho lékaře připadalo 235 obyvatel, na zubního lékaře 1 435 obyvatel. Během sledovaného období 2018–2022 se počet lékařů v kraji navýšil o 107 (4,5 %).
- Od roku 2021 funguje ve Zlínském kraji stálý počet 8 nemocnic, jež poskytují akutní péči. V posledním sledovaném roce, za který jsou dostupná data (rok 2022), disponovaly tyto nemocnice 2 197 lůžky. Za celé sledované období 2018–2022 došlo k nepatrnému nárůstu o 6 lůžek.
- V kraji na dávkách nemocenského pojištění byla vyplacena částka 2,65 mld. Kč, která se meziročně snížila o 0,6 %. Za celé sledované období 2018–2023 došlo k jejímu navýšení o 45,3 % (o 825,0 mil. Kč) a tím k druhému nejvyššímu nárůstu mezi kraji.
- Během sledovaného období 2018–2023 bylo v provozu na území Zlínského kraje trvale 39 domovů pro seniory. V roce 2023 nabízely 2 344 lůžek, přičemž za sledované období se jejich počet snížil o 5,9 % (-148).
- Ke konci roku 2023 bylo evidováno celkem 167 949 příjemců pobírajících některou formu důchodu. Nejvyšší podíl (83,0 %) tvořili příjemci starobního důchodu (plného či poměrného) včetně těch se souběhem s vdovským/vdoveckým důchodem. Předčasný starobní důchod pobírala třetina příjemců starobního důchodu a invalidní důchod téměř 25 tisíc osob. Mezi lety 2018 a 2023 došlo k poklesu počtu příjemců o 0,7 % (-1 136 osob).
- Na území kraje bylo v roce 2023 zaznamenáno 6 302 trestných činů, přičemž meziročně jejich počet vzrostl o 5,4 % a v rámci krajů Česka se jednalo o druhé nejvýraznější navýšení. V přepočtu připadlo na tisíc obyvatel kraje 10,8 trestných skutků.

- Na silnicích Zlínského kraje se událo 4 482 dopravních nehod. Při srovnání let 2018 a 2023 došlo k navýšení nejen ve Zlínském kraji, ale i ve všech jeho okresech, přičemž nejvyšší nárůst evidoval Zlín (11,2 %) a nejnižší Uherské Hradiště (1,0 %). Během daného období zemřelo při dopravních nehodách na území kraje 139 osob, z toho 20 v roce 2023.
- Na území Zlínského kraje likvidovali hasiči 659 požárů, zraněno při nich bylo 72 osob a 1 osoba přišla o život. V přepočtu připadl 1,1 požár na tisíc obyvatel, přičemž se jednalo o mezikrajsky nejnižší hodnotu, a to obdobně jako ve všech sledovaných letech 2018–2023 s výjimkou v roce 2020, kdy se jednalo o druhou nejnižší hodnotu.

Ekonomický vývoj

- V roce 2020 nastal prudký propad ekonomiky a regionální HDP klesl ve všech krajích. V letech 2021 a 2022 HDP ve srovnatelných cenách (rok 2000 = 100 %) ve Zlínském kraji ještě nepřekonal úroveň roku 2019, dostal se pouze nad hodnotu roku 2018.
- Ve struktuře HPH v b. c. se proti roku 2019 nejvíce snížil podíl průmyslu a vzrostlo zastoupení odvětví veřejná správa, vzdělávání, zdravotní a sociální péče. Primární a sekundární sektor v roce 2022 tvořil 48,5 % HPH, vyšší podíl než v Česku a nejvyšší z hlediska všech krajů.
- Příjmy a výdaje místních rozpočtů vykazovaly v kraji kladné saldo nepřetržitě od roku 2013. V příjmech místních rozpočtů převažovaly daňové příjmy, pouze v letech 2020 a 2021 byly převýšeny přijatými transfery. Výdaje místních rozpočtů směřovaly především do oblasti vzdělávání (36,3 %).
- Největší množství prostředků, 4,3 mld. Kč, bylo na VaV vynaloženo ve Zlínském kraji v roce 2022, z nich 50,5 % v aplikovaném výzkumu. Do podnikatelského sektoru směřovala v roce 2022 dosud nejvyšší absolutní částka 3,9 mld. Kč výdajů na VaV, tj. 90,1 % z celkových výdajů.
- V roce 2022 vzrostla vybavenost domácností počítačem na 81,8 % a internetem na 85,7 %. Zvýšil se podíl jednotlivců používajících internet a také internet na mobilním telefonu. Vzrostly podíly jednotlivců používajících internetové bankovníctví, sociální sítě. Podíl 71,7 % nakupujících na internetu v roce 2022 byl čtvrtým nejvyšším mezi kraji.
- Počet ekonomický subjektů klesl v roce 2023 meziročně o 9,8 %, tj. nejvíce mezi kraji. Nejvyšší podíl subjektů s prokázanou aktivitou k registrovaným subjektům celkem byl s odvětvím zdravotní a sociální péče (88,2 %). Nejvyšší intenzita podnikatelské aktivity v kraji se projevila v okrese Zlín.
- Produkce zemědělského odvětví v roce 2022 vzrostla meziročně nejvíce (o 13,9 %) za poslední desetiletí a dosáhla zároveň nejvyššího objemu 7 843 mil. Kč v b. c. Meziročně relativně vyšší byla především sklizeň řepky, cukrové řepy, píce v seně, kukuřice na zeleno, ale také obilovin. Ke konci roku 2023 se meziročně o 0,4 % snížil chov skotu, o 49,0 % vzrostl počet prasat, o 49,2 % se zvýšil chov drůbeže. Chov ovcí byl počtem 18,2 tis. kusů mezikrajsky třetí nejvyšší.
- Lesní pozemky k 31. 12. 2023 pokrývaly 40,1 % území Zlínského kraje. Jehličnaté plochy převažovaly z 51,7 % nad listnatými a až na výjimky jich každoročně ubývalo. V roce 2023 se těžba dřeva opět mírně zvýšila a s ní vzrostla i nahodilá těžba.
- Počet průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci v roce 2023 klesl o 2 na 181, počet zaměstnanců v průmyslu se snížil o 2,5 % na 50,5 tis. Tržby z prodeje v průmyslu vzrostly o 0,9 %, stejně jako tržby z přímého vývozu, které tvořily 54,7 % tržeb. Největší část tržeb byla realizována v podnicích s výrobou pryžových a plastových výrobků (40,2 %).
- V roce 2023 se výroba elektřiny v kraji snížila o 8,1 %. Spotřeba elektřiny navázala na výrazný pokles předchozího roku a meziročně se snížila o 1,0 %. Rovněž klesla spotřeba zemního plynu, v roce 2022

o 19,3 %, v roce 2023 o 10,7 %. Výrazný pokles v roce 2022 mohl souviset s problémy v zásobování plynem kvůli válce na Ukrajině a také s růstem cen.

- Stavební práce provedené v kraji se nebývale výrazně navýšily v roce 2022 a dále rostly. Po roce 2021 klesal počet vydaných stavebních povolení. Orientační hodnota ohlášených staveb se během posledního desetiletí zdvojnásobila. V rámci kraje se nejvyšší orientační hodnotou povolených staveb prezentoval okres Zlín.
- Za poslední desetiletí zahájené byty v kraji dosáhly nejvyššího počtu v roce 2019 a v roce 2023 meziročně výrazně klesly. Největší množství bytů (1 684) bylo dokončeno v roce 2023 a dokončené byty převážily poprvé za celé desetiletí nad počtem zahájených bytů. Podíl dokončených bytů v rodinných domech na počtu dokončených bytů celkem se postupně snižoval, ze 78,0 % v roce 2014 až na 58,4 % v roce 2023.
- Index cen rodinných domů kraje se nepřetržitě zvyšoval, index cen bytů v roce 2023 klesl. Za nejvyšší jednotkové průměrné kupní ceny (tříletý průměr let 2020–2022) se prodávaly rodinné domy i byty v okrese Zlín. V okrese Kroměříž se prodávaly nejlevněji.
- Hustota silniční a dálniční sítě v kraji 53,7 km na 100 km² byla po Hl. m. Praze druhá nejnižší. Krajem vedlo 357 km železničních tratí a 36 km splavných vodních cest.
- Cestovní ruch v kraji v roce 2022 ožíval a v roce 2023 počet hostů už převýšil předpandemický rok 2019, počet přenocování byl stále ještě o 0,3 % nižší. V roce 2022 tvořil segment cestovního ruchu 1,8 % regionální hrubé přidané hodnoty kraje.

Životní prostředí

- Zemědělská půda zabírala 48,4 % rozlohy Zlínského kraje a jednalo se tak o čtvrtý nejnižší podíl mezi kraji Česka. Největší část její výměry v kraji tvořila orná půda s 59,9 %. Dlouhodobě docházelo k úbytku orné půdy, kterou z velké části nahradily trvalé travní porosty.
- Na území kraje se nacházelo 217 zvláště chráněných území, které zaujímaly 30,8 % rozlohy kraje a po Libereckém kraji se jednalo o druhý největší podíl. Z velkoplošných chráněných území spadaly do Zlínského kraje části CHKO Beskydy a CHKO Bílé Karpaty.
- Celkem 40,9 tis. ha půdy bylo obhospodařováno ekologicky a na celorepublikové výměře 594,5 tis. ha se kraj podílel 6,9 %. Od roku 2011 došlo v kraji k navýšení půdy o 14,5 %.
- Specifické množství vody vyfakturované celkem činilo 111,1 l/os/den a mezikrajsky bylo nejnižší. Stejně tak to platilo pro spotřebu domácností s objemem 77,1 l/os/den.
- Dlouhodobě rostly ceny vodného a stočného. Cena za m³ fakturované vody činila 50,7 Kč/m³ a cena za m³ odváděných odpadních vod dosáhla 46,9 Kč/m³. V obou případech se jednalo o dlouhodobá maxima.
- Od roku 2018 došlo ke snížení emisí u většiny látek znečišťujících ovzduší. Pouze tuhé látky evidovaly navýšení.
- V roce 2022 bylo vyprodukováno 1 568,7 tis. tun odpadu, z něhož 5,2 % představovalo nebezpečný odpad. Na 1 obyvatele Zlínského kraje připadlo 2 708 kg odpadů, třetí nejnižší objem v rámci krajů Česka.
- Investoři se sídlem ve Zlínském kraji vydali na ochranu životního prostředí 5,7 mld. Kč, z nichž tři čtvrtiny tvořily neinvestiční náklady s částkou 4,3 mld. Kč. Na území Zlínského kraje se investovala částka 1,6 mld. Kč. V přepočtu na 1 obyvatele představovala 2 804 Kč a mezikrajsky byla hodnota pátou nejnižší.